

LIETUVIŲ KALBOS PAMOKA

Klasė: 1-2 klasės (7-8 metų) mokiniai

Tema: „Pupa“ arba „Mano daržas – mano pupos!“

Pamokos uždavinys: Dirbdami kartu, žaisdami ir dainuodami, sekdami pasaką ir improvizuodami, mokiniai mokysis klausytis ir kalbėti bei išmoks naujų žodžių.

Priemonės: Metodinė priemonė „Patarimai mokytoji“ (2014).

I. ĮVADINĖ DALIS

Mokinių sudominimas, jų patirties žadinimas, pamokos temos, uždavinio skelbimas

1. Sužadinimas.

Veikla: „Pažaidinkime vieni kitus!“

Priemonės: žaidinimų (kėkavimų), su tema susijusių eiliuotų tekstų pavyzdžiai.

Metodai: „Ledlaužis“: žaidinimas. Darbas poromis.

Mokiniai skatinami sustoti ratu poromis vienas priešais kitą ir susikibti rankomis. Vienas mokinių pasikviečiamas į pagalbą ir, rodant rankų lingavimo į šonus, pirmyn-atgal, aukštyn-žemyn, paglostymo ir pan. judesius, sakomi žaidinimų žodžiai. Mokiniai, kartodami judesius, taria atskirus žodžius, frazes. Žaidinimai kartojami 2-3 kartus. Veiklos pabaigoje pasidžiaugiama bendra veikla, mokiniai raginami būti aktyvūs.

Pavyzdžiai:

*Kyko kyko kyko,
Katė pelė tyko.*

*Mylu mylu spust spust,
Prie širdelės glust glust.*

*Kėku kėku,
Vežė meška šėką,
Iš kiškutis ant vežimo,
Jo vaikučiai nepažino.*

*A-a a-a pupą.
Kas tą pupą supa?
Supa tėtis ir mama,
Ir katytė murzina.*

2. Sudominimas. Patirties sužadinimas.

Veikla: „Kas dėžėje?“

Priemonės: dėžutė su akmenėliais, įvairių sėklų pavyzdžiais (pvz., gilė, moliūgo sėklos, pupos, pupelės).

Metodai: žaidimas „Paslapčių dėžutė“. Klausimai - atsakymai.

Mokiniams parodoma dėžutė ir prašoma spėti, kas joje yra. Siekiant sudominti, pateikiama užuominų: dėžutė pakratoma, pateikiama klausimų: *Tai valgomi ar nevalgomi dalykai? Iš ko išauga augalas?* ar pan. Tuomet iš dėžutės traukiami akmenėliai, sėklos ir klausiama *Kas tai?* arba teigiama *Tai gilė, pupa* ir pan. Žadinant mokinių patirtį, rodomi daiktai atidžiai apžiūrimi, liečiami, čiupinėjami.

3. Pamokos temos, uždavinio skelbimas.

Veikla: „Kas tai?“

Priemonės: pupos paveikslėlis (lape, skaidrėje, lentoje).

Metodai: pristatymas, klausimai.

Mokytojas mokiniams parodo pupos paveikslėlį ir klausia: *Kas tai?* Mokiniai siūlo atsakymus, spėja. Aptarus paveikslėlį, mokytojas pristato pamokos temą ir kviečia mokinius kartu formuluoti uždavinį. Siekdamas padrąsinti mokinius, palaikydamas jų norą kalbėti, mokytojas išklausos visus mokinių pasiūlymus ir paaiškina, kad šioje pamokoje, dirbdami kartu, žaisdami, dainuodami ir sekdami pasaką apie pupą, mokiniai mokysis klausytis, kalbėti ir išmoks naujų žodžių.

II. MOKYMOSI VEIKLA

Mokymo ir mokymosi veikla

1. Naujos medžiagos pateikimas.

Veikla: „Tris pupas dedu į rėtį“

Priemonės: saujelė pupų (kiekvienam mokiniui po tris), eilėraštas-mįslė „Tris pupas dedu į rėtį“ (Just. Marcinkevičiaus).

Metodai: judrusis žaidimas, improvizacinė veikla.

Mokiniai pakviečiami sustoti ratu. Jiems išdalijama po tris pupas. Paaiškinama, kad bus sakomas eilėraštis apie pupas. Mokytojas, rodydamas pupas, sako eilėrašį ir judesiais iliustruoja tariamus žodžius. Mokiniai klausosi teksto ir atkartoja mokytojo judesius, improvizuoja. Antrą kartą sakydamas eilėrašį, mokytojas skatina mokinius kartu tarti / pakartoti atskirus žodžius, žodžių junginius: *tris pupas, tų pupų* ar kt. Trečią kartą mokiniai skatinami kartoti / sakyti visą tekstą. Padėdamas mokiniams natūraliai mokytis naujų žodžių, mokytojas drąsina mokinius, skatina judesį sieti su žodžiu. Eilėraštukas kartojamas 3-4 kartus. Veiklos pabaigoje pasidžiaugiama mokinių veiklumu ir kūrybiškumu.

„Tris pupas dedu į rėtį“ (Justinas Marcinkevičius)

*Tris pupas dedu į rėtį
Ir einu tų pupų sėti.*

*Vieną valgau,
Antrą sėju,
Trečią vandeniū palieju.*

*Dvi išdygo o čia čia,
Kur pasislėpė trečia?*

Veikla: „Pupa“

Priemonės: dainelė - žaidimas „Pupa“

Metodai: judrusis žaidimas - dainelė. Darbas poromis.

Mokiniai pakviečiami sustoti ratu poromis vienas priešais kitą. Mokytojas paaiškina, kaip žaidžiama: dainuojant dainelę, judesiais rodomi veiksmai, o priedainį – plojama ir sukamasi poromis. Kartojant mokytojo judesius ir dainuojamus žodžius, žaidžiama „Pupa“. Mokiniai skatinami aktyviai vartoti lietuvių kalbą: išdainuoti priedainį ir atskirus žodžius. Užbaigus veiklą, mokiniai pagiriami už pastangas ir veiklumą.

Dainelė - žaidimas „Pupa“ (m. V. Bagdono, ž. K. Jakubėno)

*Žalią pupą sodinau,
Ją daržely auginau.
Op, op, opa-pa,
Tai pupelė, tai pupa! 2 k.*

*Kas dieneleį laisčiau ją,
Kad ji augtų vis žalia.
Op, op, opa-pa,
Tai pupelė, tai pupa! 2 k.*

*Lapai augo vis didyn,
Stiebas kilo vis aukšty.
Op, op, opa-pa,
Tai pupelė, tai pupa! 2 k.*

*Ji didžiausia iš visų
Siekia kraštą debesų.
Op, op, opa-pa,
Tai pupelė, tai pupa! 2 k.*

*Prašom prašom pamėgint
Lipt ir pupą tą nuskint.
Op, op, opa-pa,
Tai pupelė, tai pupa! 2 k.*

2. Medžiagos pritaikymas.

Veikla: „Pupelė“

Priemonės: pasakos „Pupelė“ paveikslėliai su tekstu.

Metodai: pasakojimas, klausimai-atsakymai. Darbas grupėmis.

Mokiniai suskirstomi grupėmis po 3-4. Kiekvienai grupei išdalijamas sumaišytų pasakos paveikslėlių rinkinys. Siekiant sudominti, mokiniams siūloma nuspėti pasakos turinį. Tuomet paaiškinama, kad bus skaitoma / sekama pasaka „Pupelė“, o mokiniai turės rasti ir parodyti reikiamą iliustraciją. Mokiniai klausosi pasakos ir vienas kitam, mokytojui rodo atitinkamus paveikslėlius. Pasakos tekstas skaitomas / sekamas 2-3 kartus. Antrąjį, trečiąjį kartą mokiniai jau skatinami pakartoti, išstarti atskirus žodžius ir frazes. Tikrinant, kaip mokiniai suprato tekstą, pateikiama klausimų:

- Ką veikė senelis ir senelė?
- Kas nutiko / vyko toliau?
- Ką pirmiausia pradūrė pupelė?
- Ką po to pupelė pradūrė?
- Ką galiausiai pradūrė pupelė?

- Ką tada veikė seneliai?
- Kas jiems atsitiko?

Tuomet mokiniai raginami sekti pasaką grupėje. Žodiniaus komentaris, mimika skatinami už pastangas, drąsą.

Gebantiems skaityti: Kai mokiniai jau susipažinę su pasakos turiniu, jiems siūloma atsiversti kitą paveikslėlio pusę ir skaityti / bandyti skaityti pasaką. Mokytojo padedami, mokiniai choru / „grandinėle“ skaito sakinius / atskirus žodžius. Perskaičius pagiriami už pastangas ir teigiamas nuostatas.

Pasaka „Pupelė“

*Gyveno senelis ir senelė,
Pasodino palovų pupelę...
Pupelė augo, augo augo
Ir pradūrė lovą.
Vėl augo, augo augo
Ir pradūrė stogą.
Augo augo, augo augo
Skylę dangų pradūrė.
Bobutė ėmė lipti stiebu aukštyn,
O senelis paskui skuba...
Lipo lipo, lipo lipo
Ir nukrito!*

3. Medžiagos įtvirtinimas.

Veikla: vaidinimas „Pupelė“

Priemonės: skarelės / medžiagos atraižos.

Metodai: vaidybinė veikla: improvizacija. Darbas grupėmis.

Mokytojas kviečia mokinius suvaidinti pasaką „Pupelė“. Pasiūloma grupėje pasiskirstyti vaidmenimis ir sekti pasaką. Grupėje sekama pasaka. Mokytojas stebi mokinių veiklą, skatina kūrybiškumą, improvizacijas. Paskui mokinių grupėms siūloma pasaką pasekti kartu – „grandinėle“. Išdalijamos skarelės. Jas rišdami („augindami pupą“), mokiniai seka pasaką. Pabaigoje pasidžiaugiama bendra veikla ir mokinių kūrybiškumu.

III. APIBENDRINIMAS

Apibendrinimas: vertinimas, įsivertinimas, refleksija

1. Vertinimas ir įsivertinimas

Veikla: „Ko išmokau? Kaip man sekėsi?“

Metodai: nebaigti sakiniai, klausimai – atsakymai.

Vertinant mokinių veiklą ir skatinant įsivertinti, mokiniams siūloma užbaigti nebaigtus sakinius (pvz., *Šioje pamokoje mokėmės...*, *Man labiausiai pavyko...*), atsakyti į klausimus (pvz., *Ko šiandien mokėmės? Kas pamokoje labiausiai patiko?*) ir pan. Pasidžiaugiama individualia kiekvieno mokinio pažanga, veiklumu, kūrybiškumu.

2. Refleksija

Veikla: „Kaip jaučiuosi?“

Priemonės: kortelės su emocijų veidukais (*linksmas, liūdnas, piktas, abejingas, nustebęs, išsigandęs*).

Metodas: refleksija.

Mokytojas ant grindų išdėlioja korteles su nuotaikingais veidukais, įvardija kiekvieno jų nuotaiką. Veikla siejama su pamokos tema, todėl mokiniai kviečiami rasti „savo darželį“ – atsistoti greta veiduko, kuris atspindi jų nuotaiką. Klausama, kodėl pasirinktas būtent tas veidukas. Mokiniai aiškina, grindžia savo pasirinkimą. Mokytojas skatina jų norą ir pastangas kalbėti. Veiklos pabaigoje visi mokiniai pakviečiami sustoti ratu, susikibti rankomis ir kartu sušukti: *Mano daržas – mano pupos!*

Mokytojo komentaras:

Ruošiant šią pamoką, remtasi metodine priemone „Patarimai mokytojui“ (2014). Visos veiklos nukreiptos į kalbinį ugdymą, paremtos žaidimu, veiklinančiomis užduotimis, improvizacija – taip sukuriama aplinka, kurioje vaikai pasijunta laisviau, natūraliau, saugiau, yra skatinami kalbėti, bendrauti ir bendradarbiauti. Klausydami mokytojo ir vieni kitų, kartu ar atskirai tardami žodžius, žodžių junginius ir sakinius, mokiniai natūraliai mokosi kalbos, turtina žodyną, ugdomi tarties įgūdžius. Mokytojas, organizuodamas šias veiklas, turėtų remtis kantrybe ir tokia nuostata „Tegu tik jie kalba!..“ O jeigu vaikas visai nekalba lietuviškai – „Tegu tik jis veikia!..“ Žinoma, siūlomas užduotis, veiklas reikėtų naudoti lanksčiai, kūrybiškai taikyti prie klasės, kiekvieno vaiko galimybių ir individualių savybių. Nebūtina instrukcijos laikytis „paraidžiui“, geriau, kai improvizuojama atsižvelgiant į konkrečią situaciją. Rateliai, žaidimai, dainelės su judesiais, pasakos su pasikartojančiais žodžiais yra vienas tinkamiausių būdų vaikams pradėti mokytis lietuvių kalbos. Įsitraukdami į šias veiklas, jie atsipalaiduoja, suartėja, išgyvena teigiamas emocijas. Svarbiausia, kad, veikdami lietuvių kalbos apsuptyje, mokiniai įgyja pasitikėjimo ir drąsos kalbėti lietuviškai.

Parengė Zita Bartkevičienė, Trakų r. Rūdiškių gimnazijos
lietuvių kalbos mokytoja metodininkė, mokymo priemonės
bendraautorė